

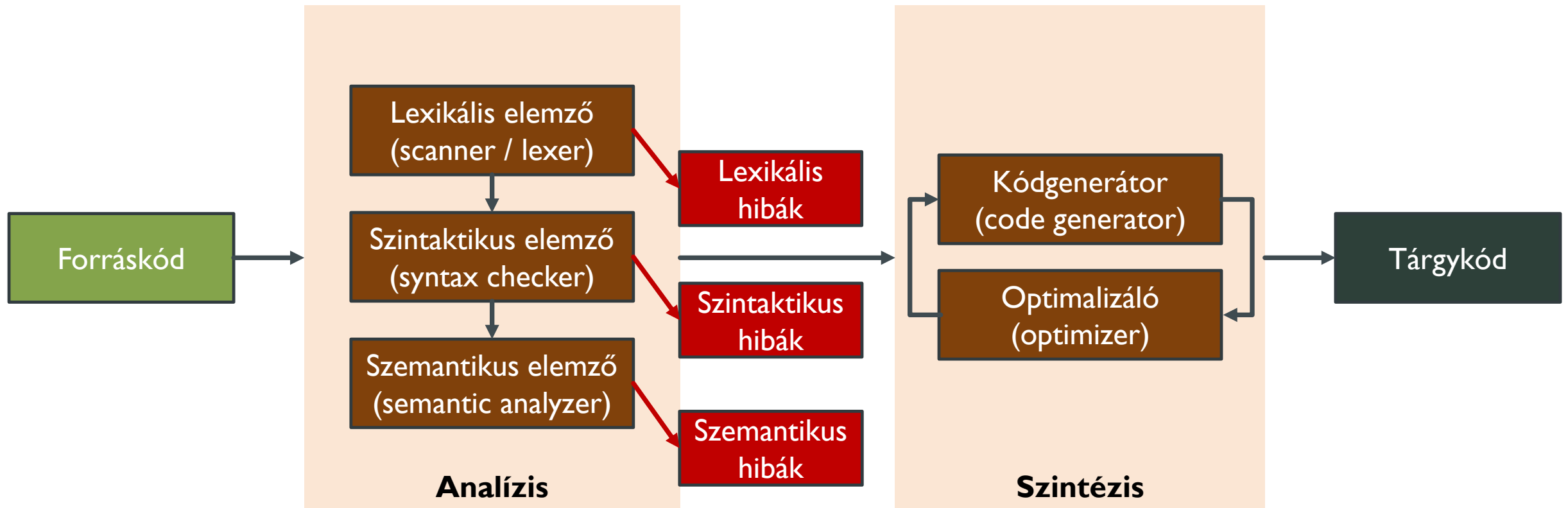

KÓDGENERÁLÁS

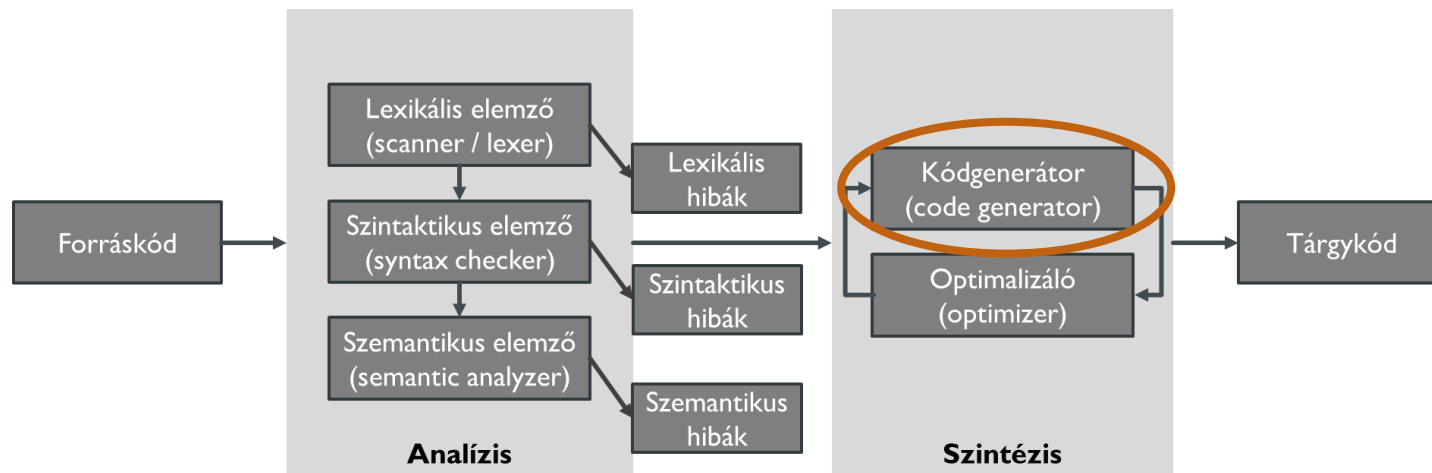
FORMÁLIS NYELVEK ÉS FORDÍTÓPROGRAMOK ALAPJAI

Dévai Gergely
ELTE

A FORDÍTÓPROGRAMOK LOGIKAI FELÉPÍTÉSE

KÓDGENERÁTOR

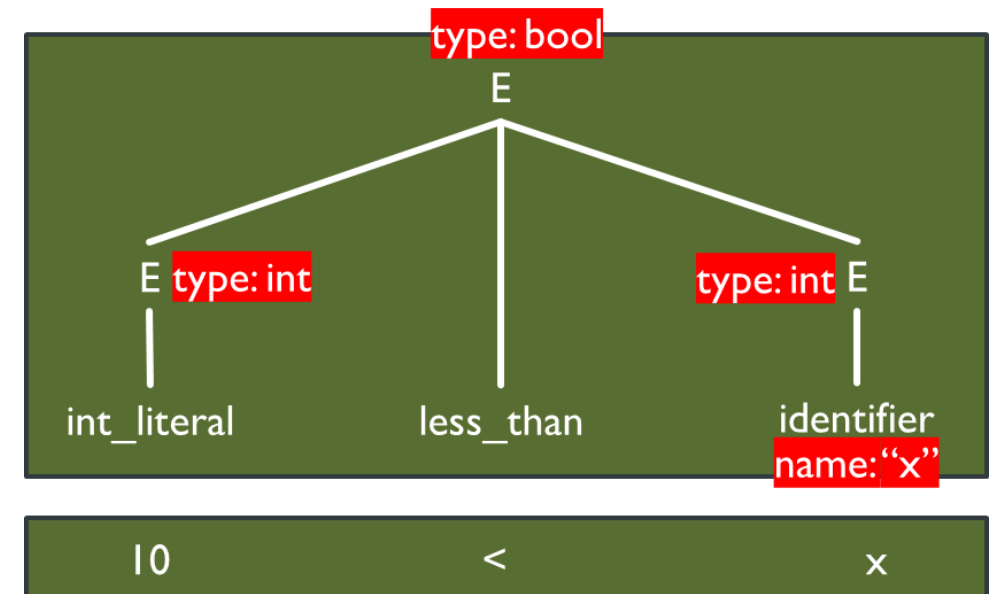
- *Feladat:*
Alacsonyabb szintű belső reprezentációkra, végül tárgykóddá alakítja a programot
- *Bemenet:*
Szintaxisfa attribútumokkal, szimbólumtábla
- *Kimenet (az utolsó menetben):*
Tárgykód
- *Eszközök:*
Kódgenerálási sémák

KÓDGENERÁTOR KIMENETE

- Közvetlenül gépi kódot csak nagyon indokolt esetben érdemes generálni
- Helyette assembly kód (pl. valamely platform assembly nyelve vagy LLVM) generálható, amit assemblerekkel fordítunk tovább
- Transzláció: magas szintű nyelvek közötti fordítás
  - Ez lehet végcél, pl. projektek portolása egyik nyelvről a másikra
  - Elterjedt nyelvekre fordítás esetén használhatjuk azok fordítóit a gépi kód / bájtkód előállításához
- **Ebben az előadásban x86-os architektúrára, 32 bites assembly kódot generálunk NASM szintaxissal.**
  - Lásd az előző előadás anyagát az assembly programozásról...

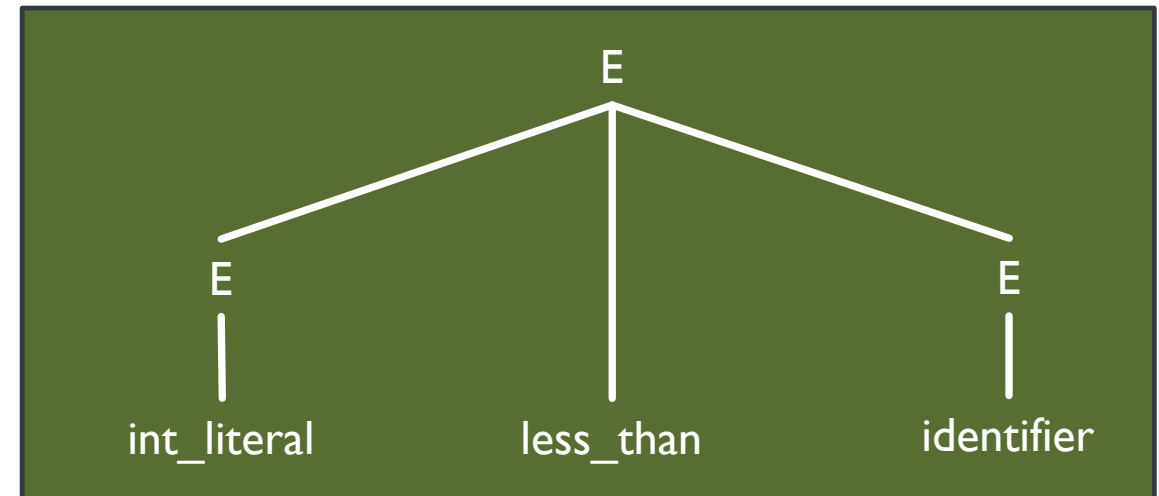
KÓDGENERÁLÁS ATTRIBÚTUMNYELVTANNAL

- Emlékeztető az attribútumnyelvtanokról:
  - A szintaxist leíró nyelvten szimbólumaihoz *attribútumokat* rendelünk
    - A szemantikus elemzés vagy a kódgenerálás, kódoptimalizálás számára fontos, kiegészítő információk
  - A szabályokhoz *akciókat* (programkód részleteket) rendelünk
    - Meglévő attribútumértékekből újabb attribútumok értékeit számolják ki
    - Ellenőrzéseket végeznek, szemantikus hibákat jeleznek
- Eddig a típusellenőrzéshez használtunk attribútumnyelvtanokat, most a generált kódot is az attribútumokba tesszük.

PÉLDA

```
E → int_literal {  
  E.type = int;  
}  
  
E → identifier {  
  if identifier.name not in symbol_table then  
    error(...);  
  else  
    E.type = symbol_table.get_type(identifier.name);  
}  
  
E1 → E2 less_than E3 {  
  if E2.type != int || E3.type != int then  
    error(...);  
  else  
    E1.type = bool;  
}
```


10

<

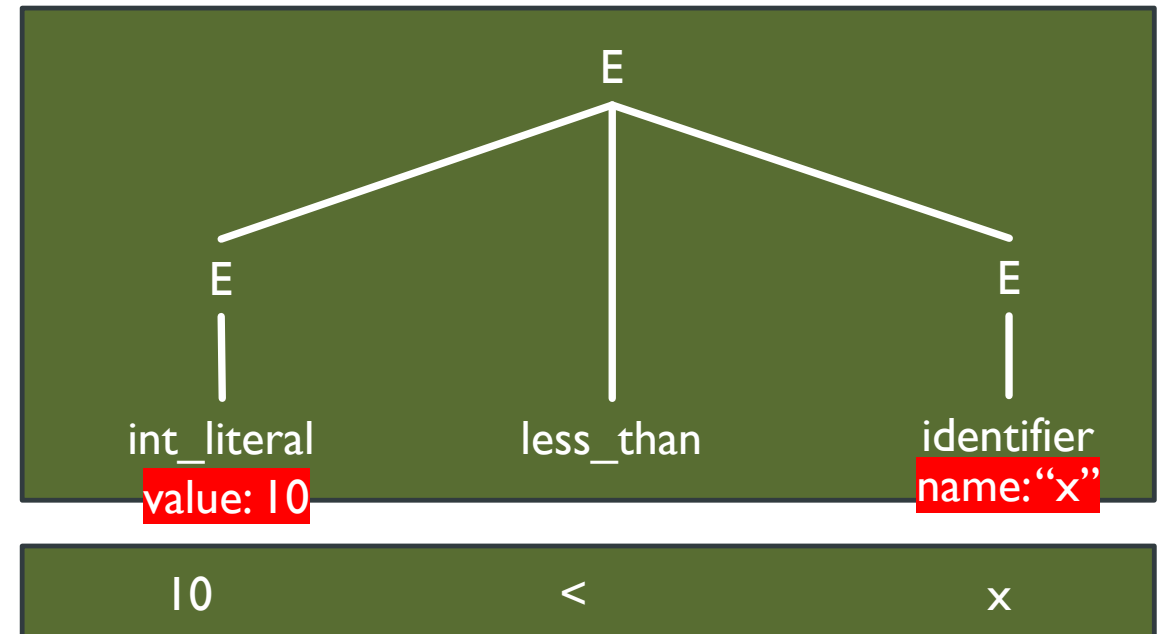
x

Attribútumok:

- *E.type*: A kifejezés típusa (pl. 'int', 'bool')
- *E.code*: A kifejezés kódja (szöveg)
- *identifier.name*: Az azonosító neve (szöveg)
- *int_literal.value*: A literál értéke (szám vagy szöveg)

PÉLDA

```
E → int_literal {  
  E.type = int;  
}  
  
E → identifier {  
  if identifier.name not in symbol_table then  
    error(...);  
  else  
    E.type = symbol_table.get_type(identifier.name);  
}  
  
E1 → E2 less_than E3 {  
  if E2.type != int || E3.type != int then  
    error(...);  
  else  
    E1.type = bool;  
}
```

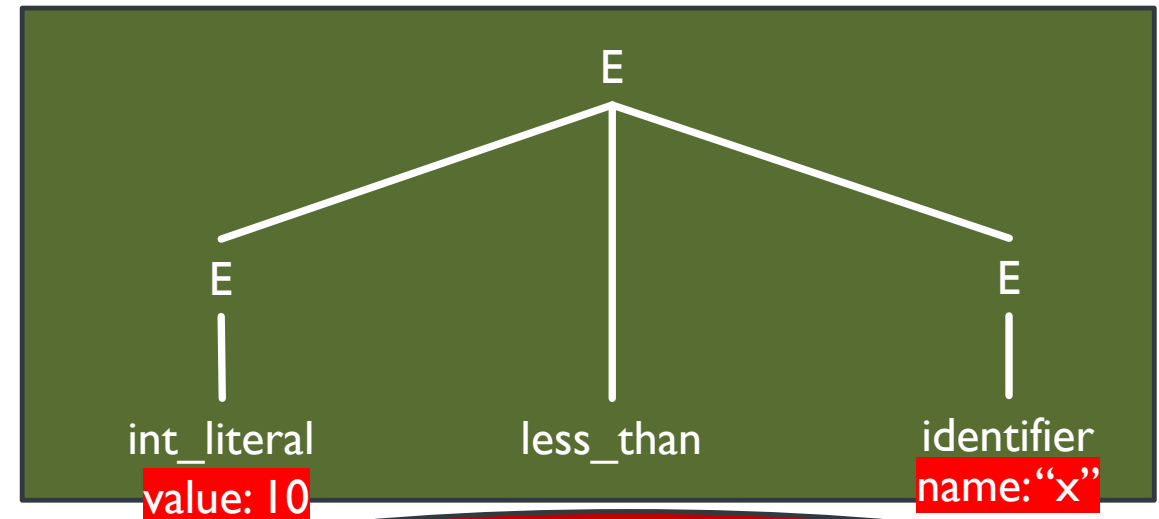

Attribútumok:

- *E.type*: A kifejezés típusa (pl. 'int', 'bool')
- *E.code*: A kifejezés kódja (szöveg)
- *identifier.name*: Az azonosító neve (szöveg)
- *int_literal.value*: A literál értéke (szám vagy szöveg)

PÉLDA

```
E → int_literal {  
  E.type = int;  
}  
  
E → identifier {  
  if identifier.name not in symbol_table then  
    error(...);  
  else  
    E.type = symbol_table.get_type(identifier.name);  
}  
  
E1 → E2 less_than E3 {  
  if E2.type != int || E3.type != int then  
    error(...);  
  else  
    E1.type = bool;  
}
```


Ezeket a lexikális elemző kitölti.
(„kitüntetett szintetizált attribútumok”)

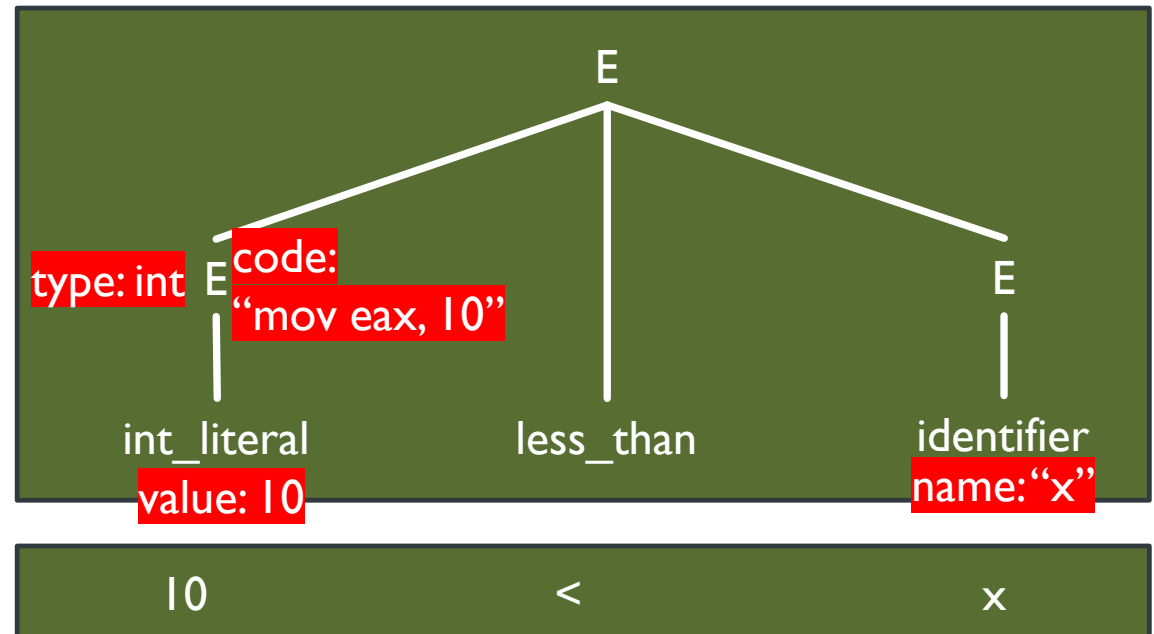
Attribútumok:

- *E.type*: A kifejezés típusa (pl. ‘int’, ‘bool’)
- *E.code*: A kifejezés kódja (szöveg)
- *identifier.name*: Az azonosító neve (szöveg)
- *int_literal.value*: A literál értéke (szám vagy szöveg)

PÉLDA

```
E → int_literal {  
  E.type = int;  
  E.code = "mov eax," + int_literal.value + "\n";  
}  
E → identifier {  
  if identifier.name not in symbol_table then  
    error(...);  
  else  
    E.type = symbol_table.get_type(identifier.name);  
}  
E1 → E2 less_than E3 {  
  if E2.type != int || E3.type != int then  
    error(...);  
  else  
    E1.type = bool;  
}
```

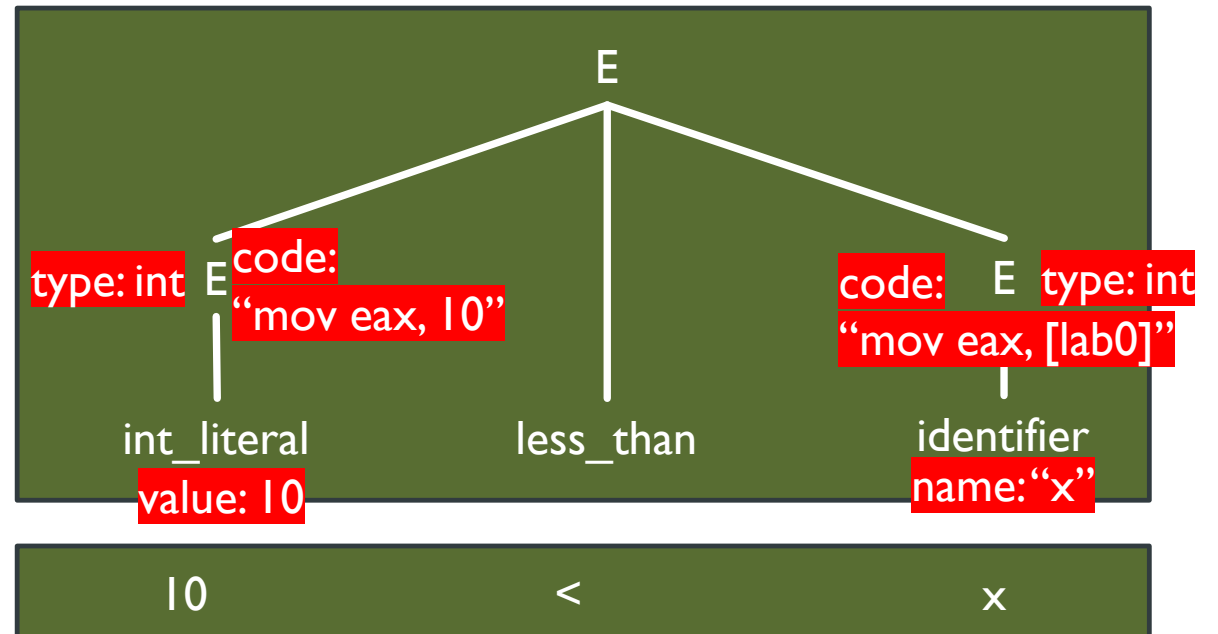

Attribútumok:

- *E.type*: A kifejezés típusa (pl. 'int', 'bool')
- *E.code*: A kifejezés kódja (szöveg)
- *identifier.name*: Az azonosító neve (szöveg)
- *int_literal.value*: A literál értéke (szám vagy szöveg)

PÉLDA

```
E → int_literal {  
  E.type = int;  
  E.code = "mov eax, " + int_literal.value + "\n";  
}  
E → identifier {  
  if identifier.name not in symbol_table then  
    error(...);  
  else  
    E.type = symbol_table.get_type(identifier.name);  
    if E.type == int then  
      E.code = "mov eax, [" + symbol_table.get_label(identifier.name) + "]\n";  
    else if ...  
  }  
E1 → E2 less_than E3 {  
  if E2.type != int || E3.type != int then  
    error(...);  
  else  
    E1.type = bool;  
}  
}
```


Attribútumok:

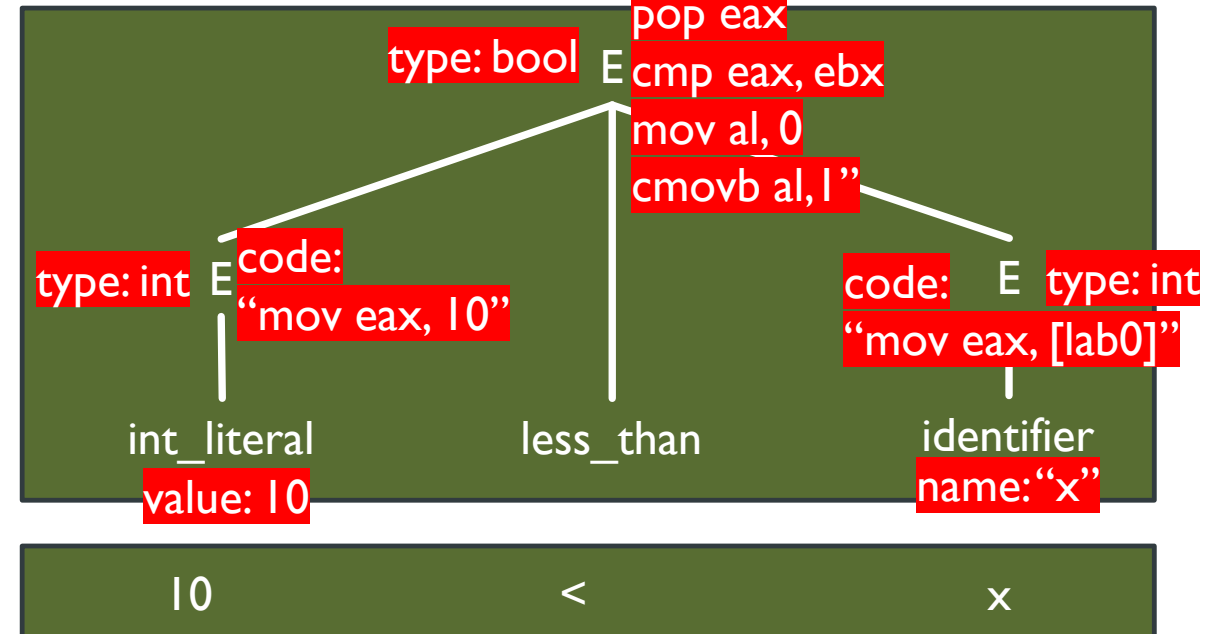
- *E.type*: A kifejezés típusa (pl. 'int', 'bool')
- *E.code*: A kifejezés kódja (szöveg)
- *identifier.name*: Az azonosító neve (szöveg)
- *int_literal.value*: A literál értéke (szám vagy szöveg)

PÉLDA

```

E → int_literal {
  E.type = int;
  E.code = "mov eax, " + int_literal.value + "\n";
}
E → identifier {
  if identifier.name not in symbol_table then
    error(...);
  else
    E.type = symbol_table.get_type(identifier.name);
    if E.type == int then
      E.code = "mov eax, [" + symbol_table.get_label(identifier.name) + "]\n";
    else if ...
  }
E1 → E2 less_than E3 {
  if E2.type != int || E3.type != int then
    error(...);
  else
    E1.type = bool;
    E1.code = E2.code + "push eax\n" + E3.code + "mov ebx, eax\n" +
      "pop eax\n" + "cmp eax, ebx\n" + "mov al, 0\n" + "cmovb al, 1\n";
  }

```


Attribútumok:

- *E.type*: A kifejezés típusa (pl. 'int', 'bool')
- *E.code*: A kifejezés kódja (szöveg)
- *identifier.name*: Az azonosító neve (szöveg)
- *int_literal.value*: A literál értéke (szám vagy szöveg)

KÓDGENERÁLÁS ATTRIBÚTUMNYELVTANOKKAL

- Emlékeztető:
  - „Az akciókban csak az adott szabályban szereplő szimbólumok attribútumai olvashatók és írhatók.”
- A nyelvtani szabályokhoz kódgenerálási szabályokat (kódgenerálási sémákat) fogunk rendelni.
  - Ezek feltételezik, hogy a jobb oldal kódjai már készen állnak.
  - Ezekből és plusz utasításokból állítjuk össze a bal oldal kódját.

SZÁMLITERÁL KIFEJEZÉS KÓDGENERÁLÁSI SÉMÁJA

- A számokat 32 bites, előjeles egész számként fogjuk tárolni.
- Minden szám típusú kifejezés eredményét az **eax** regiszterbe fogjuk kiszámolni.

$E \rightarrow \text{int\_literal}$

mov eax, *literál értéke*

LOGIKAI LITERÁL KIFEJEZÉS KÓDGENERÁLÁSI SÉMÁJA

- A logikai értékeket 1 bájton fogjuk tárolni. Adatreprezentáció:
  - false: 0
  - true: 1
- Minden logikai típusú kifejezés eredményét az **al** regiszterbe fogjuk kiszámolni.

$E \rightarrow \text{false}$

mov al, 0

$E \rightarrow \text{true}$

mov al, 1

VÁLTOZÓ MINT KIFEJEZÉS KÓDGENERÁLÁSI SÉMÁJA

- A változók adatait a szimbólumtáblában tároljuk.
- Mindegyikhez egy egyedi címkét generálunk, amikor betesszük őket a táblába.
- A változó használatakor kiolvassuk a címkét, és beépítjük a generált kódba.

Név	Fajta	Típus	Címke
“v”	változó	int	label0

Egész szám:

$E \rightarrow \text{identifier}$

mov eax, [címké]

Logikai:

$E \rightarrow \text{identifier}$

mov al, [címké]

BEÉPÍTETT OPERÁTOROK KÓDGENERÁLÁSI SÉMÁJA

Példa: összeadás

$E_1 \rightarrow E_2 \text{ plus\_op } E_3$

E_2 kódja
push eax
 E_3 kódja
mov ecx, eax
pop eax
add eax, ecx

Példa: szorzás

$E_1 \rightarrow E_2 \text{ mul\_op } E_3$

E_2 kódja
push eax
 E_3 kódja
mov ecx, eax
pop eax
mul ecx

Példa: kisebb operátor

$E_1 \rightarrow E_2 \text{ less\_op } E_3$

E_2 kódja
push eax
 E_3 kódja
mov ecx, eax
pop eax
cmp eax, ecx
mov al, 0
cmovb al, 1

Példa: logikai „és”

$E_1 \rightarrow E_2 \text{ and\_op } E_3$

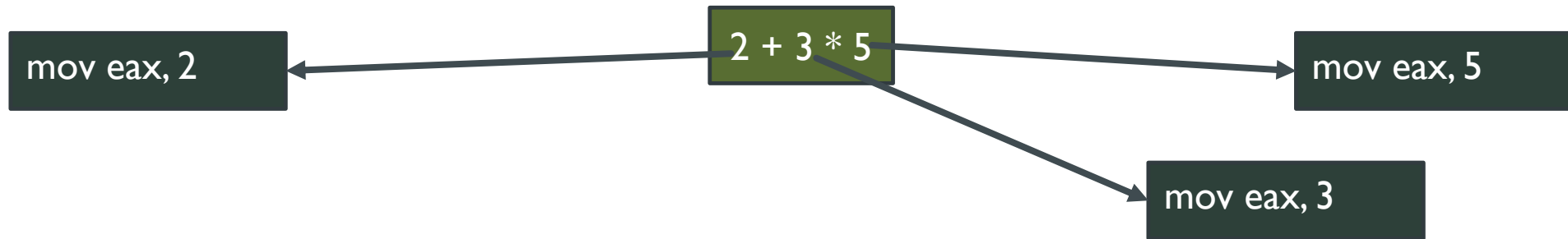
E_2 kódja
push ax
 E_3 kódja
mov cx, ax
pop ax
and al, cl

PÉLDA

$$2 + 3 * 5$$

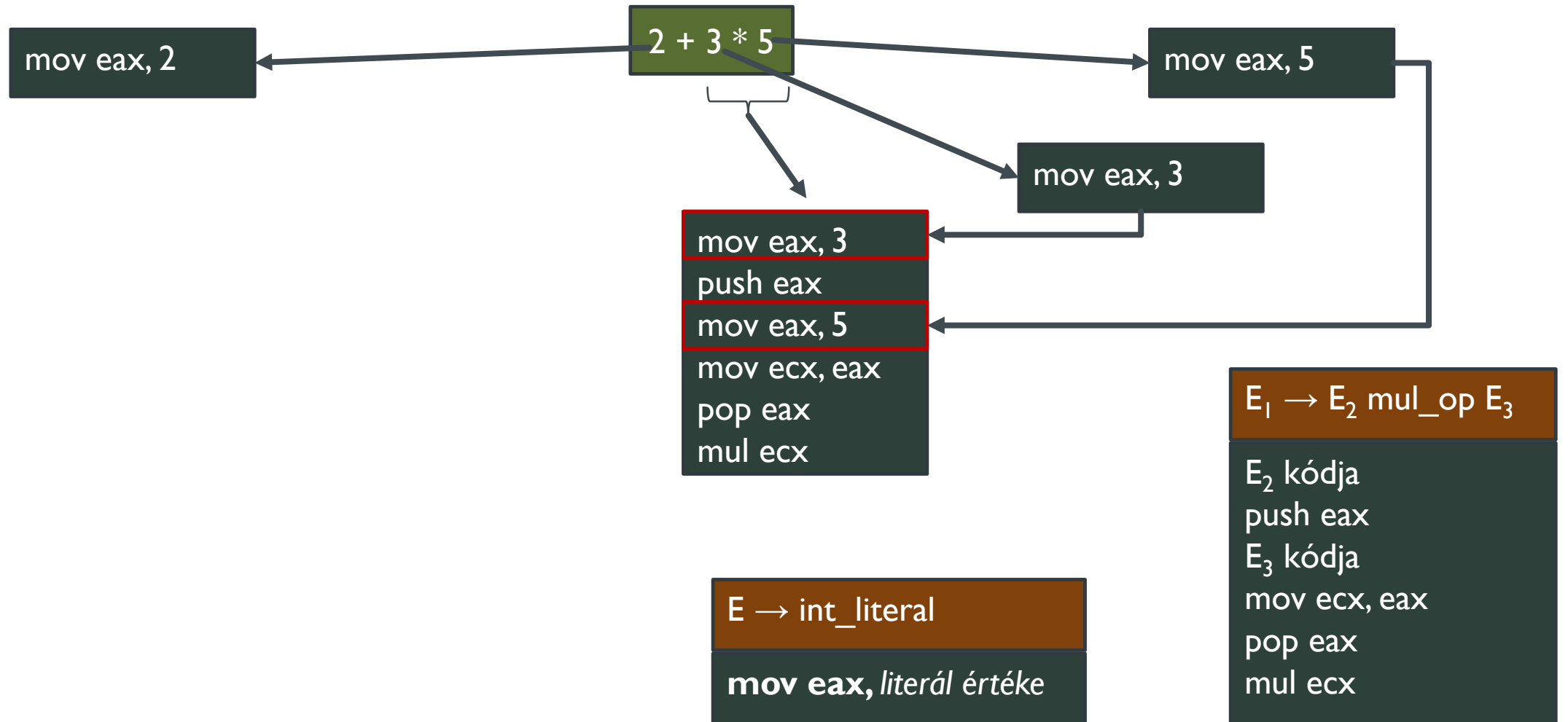
PÉLDA

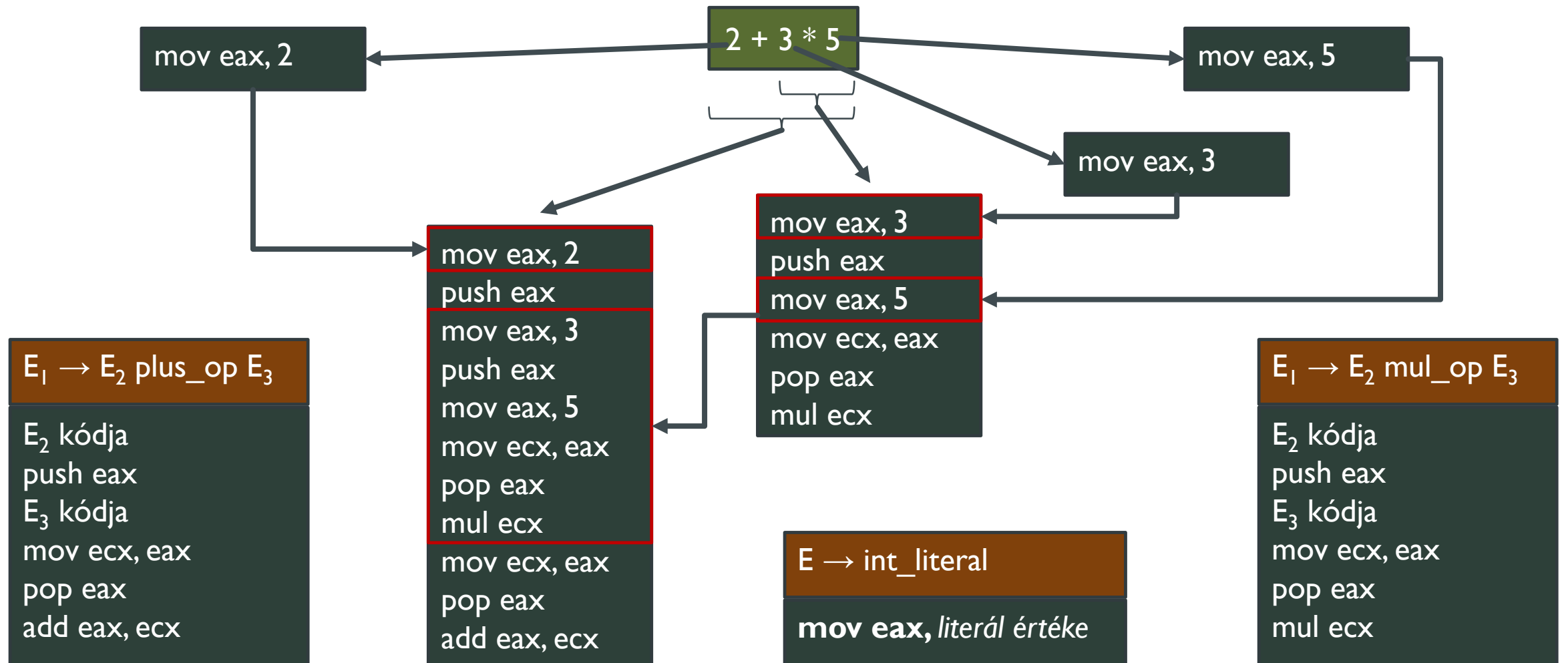
$E \rightarrow \text{int\_literal}$

`mov eax, literál értéke`

PÉLDA

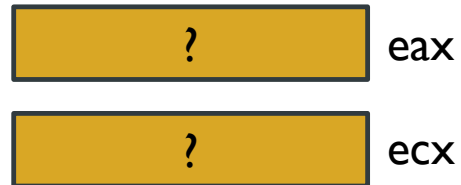
PÉLDA

PÉLDA

$2 + 3 * 5$

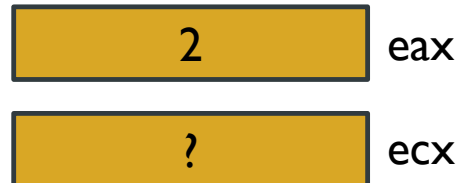
→
mov eax, 2
push eax
mov eax, 3
push eax
mov eax, 5
mov ecx, eax
pop eax
mul ecx
mov ecx, eax
pop eax
add eax, ecx

PÉLDA

$2 + 3 * 5$

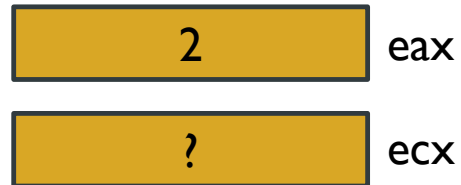
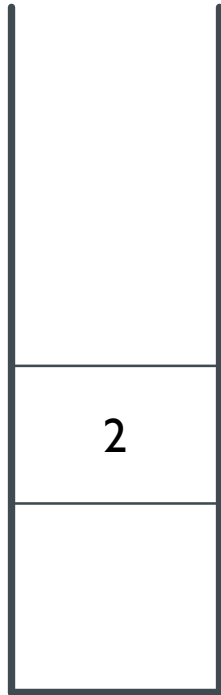
→
mov eax, 2
push eax
mov eax, 3
push eax
mov eax, 5
mov ecx, eax
pop eax
mul ecx
mov ecx, eax
pop eax
add eax, ecx

PÉLDA

$2 + 3 * 5$

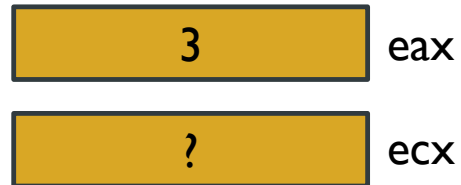
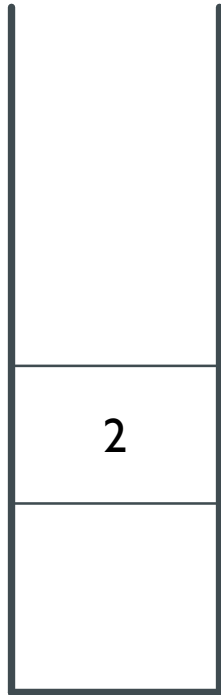
→
mov eax, 2
push eax
mov eax, 3
push eax
mov eax, 5
mov ecx, eax
pop eax
mul ecx
mov ecx, eax
pop eax
add eax, ecx

PÉLDA

$2 + 3 * 5$

→
mov eax, 2
push eax
mov eax, 3
push eax
mov eax, 5
mov ecx, eax
pop eax
mul ecx
mov ecx, eax
pop eax
add eax, ecx

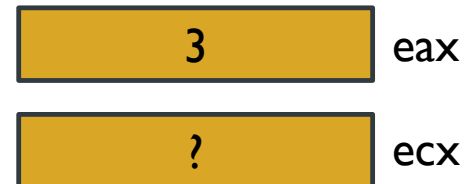
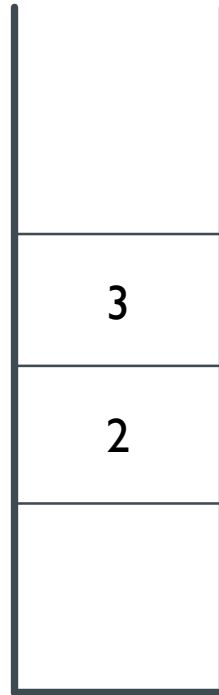

PÉLDA

$2 + 3 * 5$

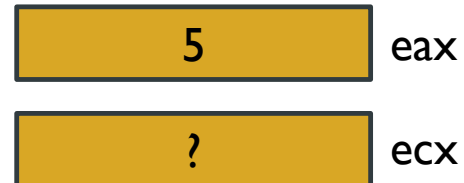
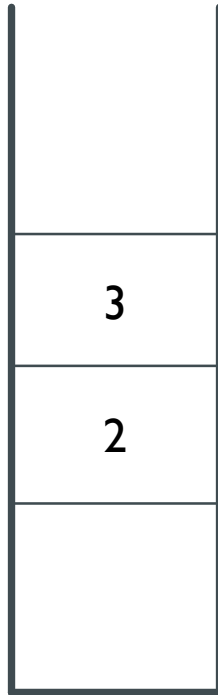
→
mov eax, 2
push eax
mov eax, 3
push eax
mov eax, 5
mov ecx, eax
pop eax
mul ecx
mov ecx, eax
pop eax
add eax, ecx

PÉLDA

$2 + 3 * 5$

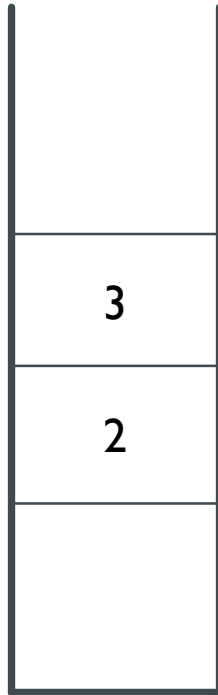
→
mov eax, 2
push eax
mov eax, 3
push eax
mov eax, 5
mov ecx, eax
pop eax
mul ecx
mov ecx, eax
pop eax
add eax, ecx

PÉLDA

$2 + 3 * 5$

→
mov eax, 2
push eax
mov eax, 3
push eax
mov eax, 5
mov ecx, eax
pop eax
mul ecx
mov ecx, eax
pop eax
add eax, ecx

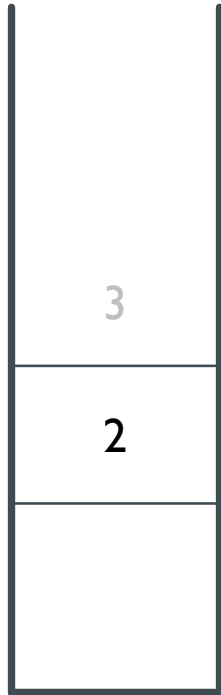

PÉLDA

$2 + 3 * 5$

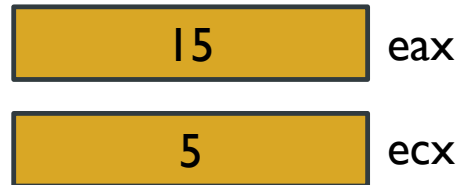
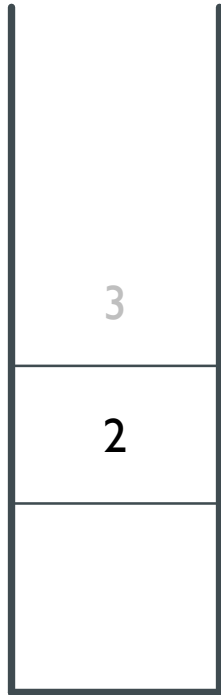
```
mov eax, 2  
push eax  
mov eax, 3  
push eax  
mov eax, 5  
mov ecx, eax  
pop eax  
mul ecx  
mov ecx, eax  
pop eax  
add eax, ecx
```


PÉLDA

$2 + 3 * 5$

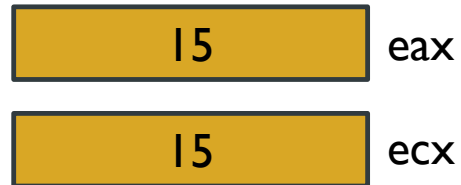
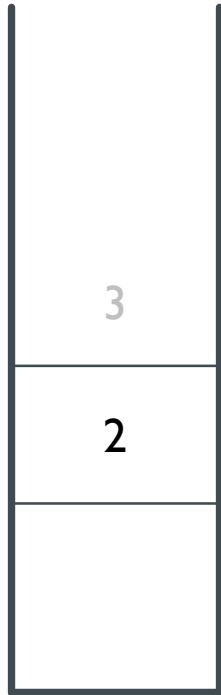
```
mov eax, 2  
push eax  
mov eax, 3  
push eax  
mov eax, 5  
mov ecx, eax  
pop eax  
mul ecx  
mov ecx, eax  
pop eax  
add eax, ecx
```


PÉLDA

$2 + 3 * 5$

```
mov eax, 2  
push eax  
mov eax, 3  
push eax  
mov eax, 5  
mov ecx, eax  
pop eax  
mul ecx  
mov ecx, eax  
pop eax  
add eax, ecx
```


PÉLDA

$2 + 3 * 5$

```
mov eax, 2  
push eax  
mov eax, 3  
push eax  
mov eax, 5  
mov ecx, eax  
pop eax  
mul ecx  
mov ecx, eax  
pop eax  
add eax, ecx
```

3

2

2

eax

15

ecx

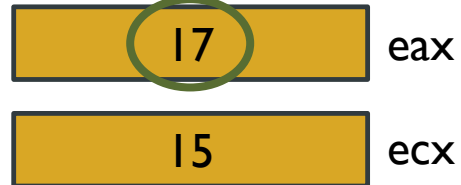
PÉLDA


```
mov eax, 2  
push eax  
mov eax, 3  
push eax  
mov eax, 5  
mov ecx, eax  
pop eax  
mul ecx  
mov ecx, eax  
pop eax  
add eax, ecx
```


$2 + 3 * 5$

ÉRTÉKADÁS KÓDGENERÁLÁSI SÉMÁJA

Egész szám:

$U \rightarrow \text{identifier assign\_op } E$

E kódja

mov [címké], eax

Logikai:

$U \rightarrow \text{identifier assign\_op } E$

E kódja

mov [címké], al

- A változó címkéjét itt is a szimbólumtáblából vesszük.

ELÁGAZÁS KÓDGENERÁLÁSI SÉMÁJA

Egy ágú:

$U \rightarrow \text{if } E \text{ then } P \text{ end}$

E kódja

cmp al, l

jne near vége

P kódja

vége:

Két ágú:

$U \rightarrow \text{if } E \text{ then } P_1 \text{ else } P_2 \text{ end}$

E kódja

cmp al, l

jne near hamis

P₁ kódja

jmp vége

hamis:

P₂ kódja

vége:

- A kódgenerálási sémában szereplő címkék (pl. *vége*, *hamis*) helyett a séma minden felhasználásakor egyedi címkéket kell generálni (pl. **label0**, **label1**, **label2**, ...)

CIKLUS KÓDGENERÁLÁSI SÉMÁJA

Elöltesztelő:

$U \rightarrow \text{while } E \text{ do } P \text{ done}$

eleje:
E kódja
cmp al, l
jne near vége
P kódja
jmp eleje
vége:

Hátultesztelő:

$U \rightarrow \text{do } P \text{ while } E$

eleje:
P kódja
E kódja
cmp al, l
je near eleje

PÉLDA

Név	Fajta	Típus	Címke
“b”	változó	bool	lab0
“c”	változó	bool	lab1

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```

PÉLDA

Név	Fajta	Típus	Címke
"b"	változó	bool	lab0
"c"	változó	bool	lab1

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```

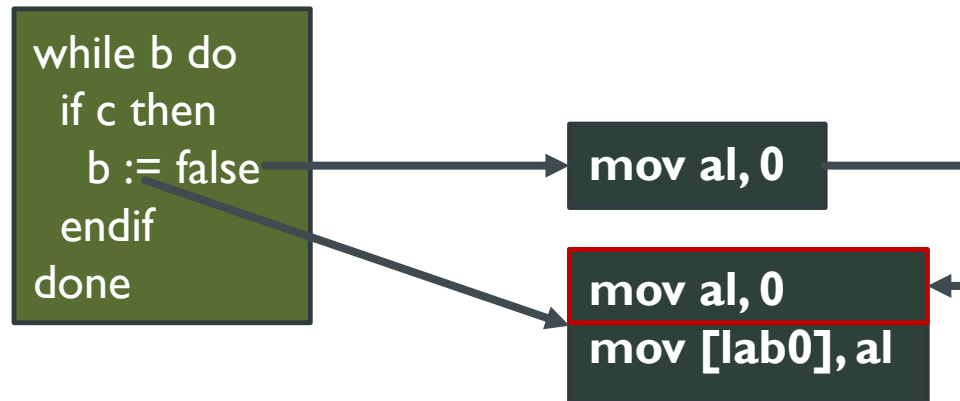
→ **mov al, 0**

E → false

mov al, 0

PÉLDA

Név	Fajta	Típus	Címke
"b"	változó	bool	lab0
"c"	változó	bool	lab1

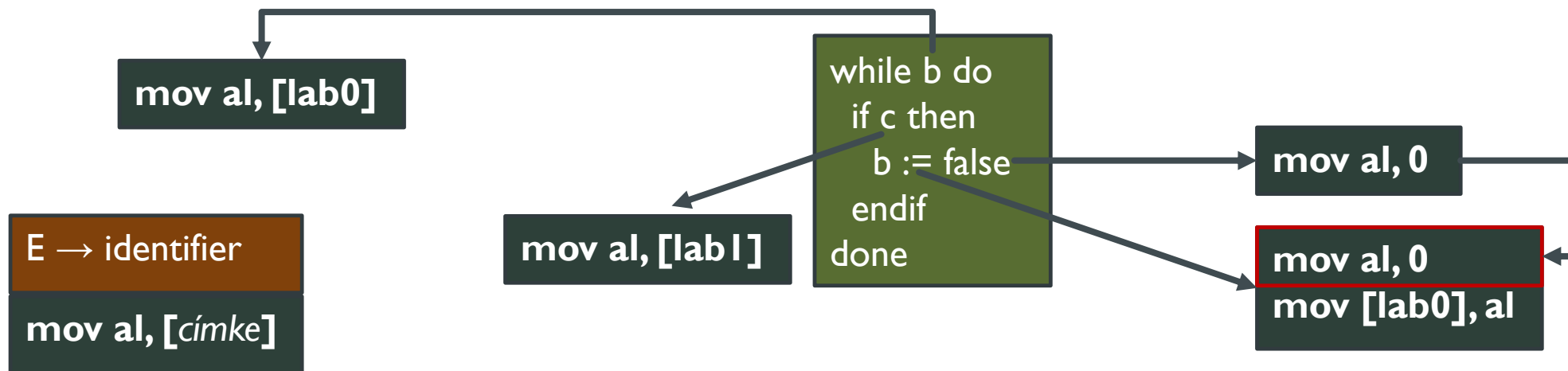

$U \rightarrow \text{identifier assign\_op } E$

E kódja
`mov [címke], al`

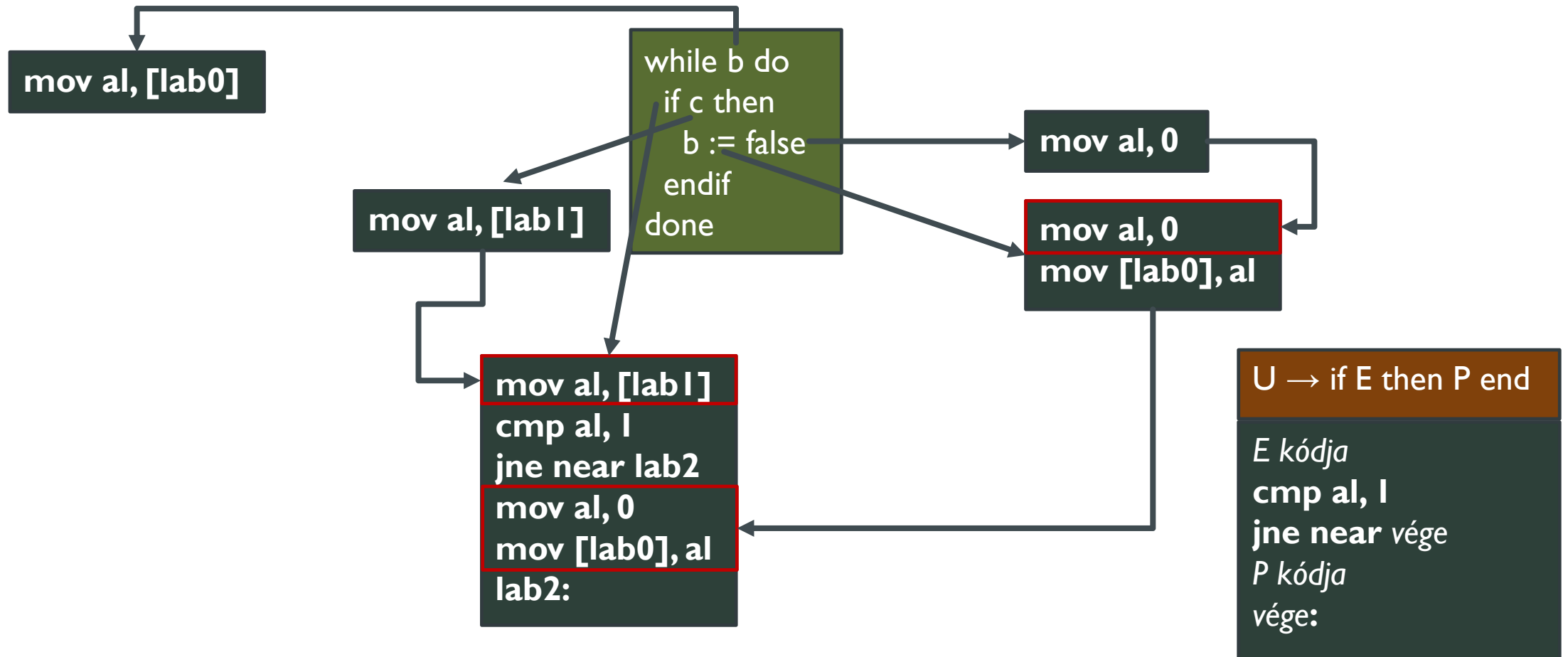
PÉLDA

Név	Fajta	Típus	Címke
"b"	változó	bool	lab0
"c"	változó	bool	lab1

PÉLDA

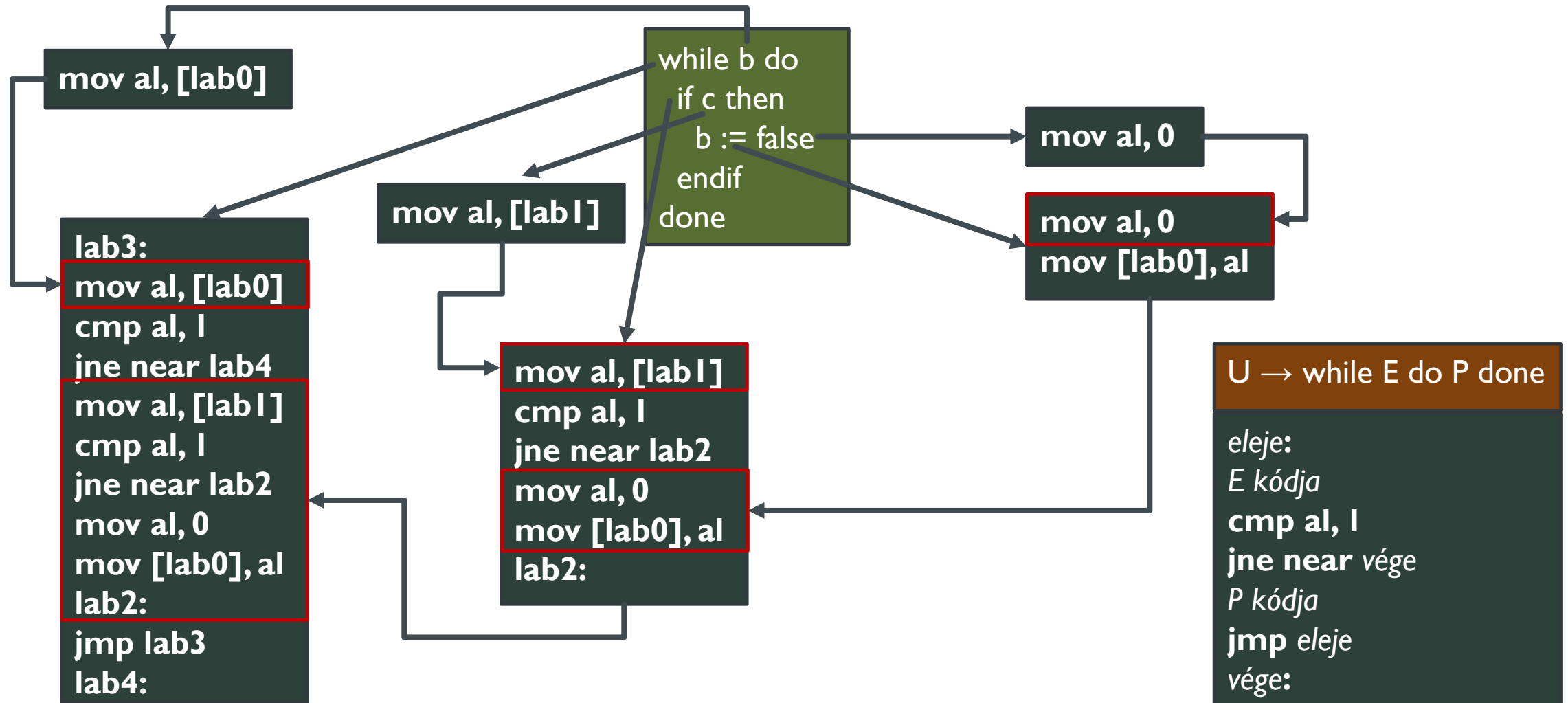
Név	Fajta	Típus	Címke
"b"	változó	bool	lab0
"c"	változó	bool	lab1

PÉLDA

Név	Fajta	Típus	Címke
"b"	változó	bool	lab0
"c"	változó	bool	lab1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
mov al, [lab0]  
cmp al, 1  
jne near lab4  
mov al, [lab1]  
cmp al, 1  
jne near lab2  
mov al, 0  
mov [lab0], al  
lab2:  
jmp lab3  
lab4:
```

? al

? zero flag

lab0	lab1
1	1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
mov al, [lab0]  
cmp al, 1  
jne near lab4  
mov al, [lab1]  
cmp al, 1  
jne near lab2  
mov al, 0  
mov [lab0], al  
lab2:  
jmp lab3  
lab4:
```

1 al

lab0 lab1
1 1

? zero flag

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```


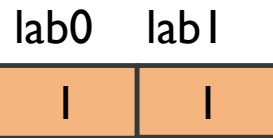
```
lab3:  
  mov al, [lab0]  
  cmp al, 1  
  jne near lab4  
  mov al, [lab1]  
  cmp al, 1  
  jne near lab2  
  mov al, 0  
  mov [lab0], al  
lab2:  
  jmp lab3  
lab4:
```


al

zero flag

lab0

lab1

PÉLDA

```
while b do
  if c then
    b := false
  endif
done
```



```
lab3:
mov al, [lab0]
cmp al, 1
jne near lab4
mov al, [lab1]
cmp al, 1
jne near lab2
mov al, 0
mov [lab0], al
lab2:
jmp lab3
lab4:
```

| al

| zero flag

lab0	lab1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
  mov al, [lab0]  
  cmp al, 1  
  jne near lab4  
  mov al, [lab1]  
  cmp al, 1  
  jne near lab2  
  mov al, 0  
  mov [lab0], al  
lab2:  
  jmp lab3  
lab4:
```

| al

| zero flag

lab0	lab1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
  mov al, [lab0]  
  cmp al, 1  
  jne near lab4  
  mov al, [lab1]  
  cmp al, 1  
  jne near lab2  
  mov al, 0  
  mov [lab0], al  
lab2:  
  jmp lab3  
lab4:
```

| al

| zero flag

lab0	lab1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
mov al, [lab0]  
cmp al, 1  
jne near lab4  
mov al, [lab1]  
cmp al, 1  
jne near lab2  
mov al, 0  
mov [lab0], al  
lab2:  
jmp lab3  
lab4:
```

| al

| zero flag

lab0	lab1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
mov al, [lab0]  
cmp al, 1  
jne near lab4  
mov al, [lab1]  
cmp al, 1  
jne near lab2  
mov al, 0  
mov [lab0], al  
lab2:  
jmp lab3  
lab4:
```

0 al

1 zero flag

lab0	lab1
1	1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```

```
lab3:  
  mov al, [lab0]  
  cmp al, 1  
  jne near lab4  
  mov al, [lab1]  
  cmp al, 1  
  jne near lab2  
  mov al, 0  
  mov [lab0], al  
lab2:  
  jmp lab3  
lab4:
```


0 al

1 zero flag

lab0	lab1
0	1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
mov al, [lab0]  
cmp al, 1  
jne near lab4  
mov al, [lab1]  
cmp al, 1  
jne near lab2  
mov al, 0  
mov [lab0], al  
lab2:  
jmp lab3  
lab4:
```

0 al

1 zero flag

lab0	lab1
0	1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
mov al, [lab0]  
cmp al, 1  
jne near lab4  
mov al, [lab1]  
cmp al, 1  
jne near lab2  
mov al, 0  
mov [lab0], al  
lab2:  
jmp lab3  
lab4:
```

0 al

1 zero flag

lab0	lab1
0	1

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```



```
lab3:  
mov al, [lab0]  
cmp al, 1  
jne near lab4  
mov al, [lab1]  
cmp al, 1  
jne near lab2  
mov al, 0  
mov [lab0], al  
lab2:  
jmp lab3  
lab4:
```

0 al

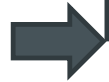
lab0	lab1
0	1

0 zero flag

PÉLDA

```
while b do  
  if c then  
    b := false  
  endif  
done
```

```
lab3:  
  mov al, [lab0]  
  cmp al, 1  
  jne near lab4  
  mov al, [lab1]  
  cmp al, 1  
  jne near lab2  
  mov al, 0  
  mov [lab0], al  
lab2:  
  jmp lab3  
lab4:
```


0 al

0 zero flag

lab0	lab1
0	1

SZIMBÓLUMTÁBLA LEKÉPEZÉSE ASSEMBLY KÓDDÁ

- Végigiterálunk a szimbólumtábla bejegyzésein
- Minden bejegyzésből egy-egy címkét és hozzá tartozó memórafoglalást generálunk
- A típus határozza meg a foglalt memóraf méretét
- Ezek a **.bss** szakaszba kerülnek (kezdőérték nélküli változók)

Név	Fajta	Típus	Címke
"b"	változó	bool	lab0
"i"	változó	int	lab1


```
section .bss  
lab0: resb 1  
lab1: resd 1
```

A TELJES PROGRAM SÉMÁJA

```
global main  
extern külső címkék
```

```
section .bss  
változók
```

```
section .text  
main:  
programutasítások  
ret
```